

**PROTOKÓŁ
KONTROLI KOMPLEKSOWEJ**

przeprowadzonej w **Ośrodku Pomocy Społecznej w Rzepinie**
69-110 Rzepin, Pl. Ratuszowy 1 w dniach 15 i 30 marca 2017 r.

Działając na podstawie art. 7 ust. 1 pkt. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r., poz.1390) oraz §13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 czerwca 2011r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 126, poz. 718).

Zespół kontrolny w składzie:

- 1. Anna Obiegło**, Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego 41-1/2017 z dnia 06.03.2017 r.– Przewodniczący Zespołu;
- 2. Wiesława Mikołajczyk**, Inspektor w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego 41-2/2017 z dnia 06.03.2017 r.– Członek Zespołu.

[Dowód – akta kontroli str. 1-4]

Przeprowadził w dniach 15 i 30 marca 2017 r. kontrolę kompleksową w Ośrodku Pomocy Społecznej w Rzepinie w zakresie wszystkich sfer organizacji i funkcjonowania jednostki w realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Kontrolę przeprowadzono w obecności Pana Sławomira Karatysza – Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzepinie i Pani Joanny Przybył – Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego d.s. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Rzepinie.

Celem kontroli było podniesienie jakości świadczonych usług na rzecz klientów OPS w Rzepinie. Okres objęty kontrolą: od 01 stycznia 2016 r. do dnia kontroli. O rozpoczęciu kontroli powiadomiono organ prowadzący oraz podmiot kontrolowany pismem Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. z dnia 1 marca 2017 r. znak: PS-I.431.4.1.2017.AObi.

Dowód – akta kontroli str.5-20]

Przed przystąpieniem do kontroli Zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

[Dowód – akta kontroli str.21-24]

Szczegółowej ocenie poddano następujące zagadnienia:

1. Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
2. Infrastruktura pomocy kierowanej do osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
3. Zespół interdyscyplinarny;
4. Realizowanie procedury „Niebieskie Karty”;
5. Warunki realizacji zadania.

USTALENIA Z KONTROLI:

1. Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Opracowanie gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie wynika z art. 6 ust. 2 pkt. 1 cyt. ustawy z 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W toku czynności kontrolnych ustalono, że Rada Miejska w Rzepinie Uchwałą Nr V/37/201 z dnia 27 lutego 2015 r. przyjęła Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015 – 2017. W dokumencie znajdują się m.in. teoretyczne informacje o zjawisku przemocy w rodzinie oraz stanie prawnym w zakresie rozwiązywania tej kwestii społecznej. Celem głównym Programu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez tworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji.

Zaplanowano również realizację 5 celów szczegółowych, w obrębie których określono zadania do realizacji (łącznie 19 zadań).

W ramach celu szczegółowego pn. „Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Rzepin” założono rejestrowanie przypadków przemocy domowej, sporządzanie rocznego raportu nt. zarejestrowanych przypadków oraz wypracowanie wspólnej metodologii zbierania danych nt. zjawiska przemocy w rodzinie.

W toku kontroli w dokumentacji stwierdzono roczne rejestry rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”. Została sporządzona roczna analiza ilościowa i jakościowa zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Rzepin za rok 2016, zamieszczona w „Sprawozdaniu z działalności Ośrodka Pomocy w Rzepinie w roku 2016” i przedłożona Radzie Miejskiej w Rzepinie.

Kolejny cel szczegółowy dotyczy podnoszenia poziomu wiedzy i wrażliwości społecznej mieszkańców Gminy na temat form i przejawów zjawiska. Wśród zadań w tym obszarze ujęto udział w lokalnych i ogólnopolskich kampaniach społecznych o tej tematyce, dostarczanie informacji społeczności lokalnej o instytucjach udzielających pomocy w wsparcia osobom doznającym przemocy czy działania adresowane do dzieci i młodzieży w obszarze konstruktywnego spędzania czasu wolnego. Informacja o możliwościach i infrastrukturze gminnych i powiatowych instytucji świadczących pomoc i wsparcie w sytuacji przemocy w rodzinie, czy innych problemów, jest udostępniana lokalnej społeczności poprzez publikowanie i kolportaż ulotek informacyjnych, plakatów. W 2016 r. zrealizowano działania edukacyjne adresowane do seniorów – kierownik OPS wziął udział spotkaniu pn. „Seniorze – jesteś chroniony” zorganizowanym w Miejskim Domu Kultury; przedstawił zagadnienia związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej wobec starszych osób.

W ramach celu szczegółowego pn. „Poprawa skuteczności działań osób i instytucji zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy” zaplanowano: prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny i grupy robocze zintegrowanych i skoordynowanych działań, prowadzenie procedury „Niebieskie Karty” w przypadku podejrzenia zaistnienia przemocy w rodzinie, objęcie specjalistycznymi szkoleniami przedstawicieli realizujących Program oraz zakup materiałów edukacyjnych z przedmiotowej problematyki. Ustalono, że w Rzepinie funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny w wymaganym ustawowo składzie. Rozwiązywaniem problemu przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach w ramach procedury „Niebieskie Karty” zajmują się grupy robocze. W okresie objętym kontrolą realizowano procedurę wobec 37 rodzin, co do których istniało podejrzenie, że występuje w nich przemoc. Członkowie Zespołu i grup roboczych są regularnie szkoleni z zakresu przedmiotowej problematyki; w 2016 r. członkowie uczestniczyli w 2 szkoleniach, w 2017 r. – w jednym szkoleniu. (szczegółowe informacje w dalszej części protokołu). Przeszkoleni są wszyscy pracownicy socjalni zatrudnieni w Ośrodku Pomocy Społecznej.

Czwarty cel Gminnego Programu dotyczy zapewnienia kompleksowej pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie poprzez 1. wczesną identyfikację przypadków przemocy w rodzinie oraz krzywdzenia dzieci, 2. postępowanie interwencyjne według procedur dla poszczególnych grup zawodowych, 3. udzielanie pomocy i wsparcia w miejscu zamieszkania oraz 4. udzielanie informacji dotyczących miejsc pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy. Analiza dokumentacji pracy Zespołu Interdyscyplinarnego wskazuje, że wypracowano optymalny sposób przekazywania informacji o wszczęciu działań w przypadku podejrzenia przemocy w rodzinie: Wypełnione przez uprawnione podmioty „Niebieskie Karty – A” są przekazywane Przewodniczącemu Zespołu w ciągu do 5 dni, grupy robocze są powoływane niezwłocznie i w składzie adekwatnym do wstępnie stwierdzonych problemów w rodzinie; pierwsze spotkanie grupy ma miejsce w ciągu 2, 5 do 9 dni. Z dokumentacji klientów wynika, że są oni informowani o możliwościach uzyskania porady, pomocy czy wsparcia specjalistycznego. Ponadto Zespół kieruje do klientów imienne zaproszenia do skorzystania z pomocy psychologa w Punkcie Konsultacyjnym. Wsparcie, poradnictwo w miejscu zamieszkania klientów jest świadczone przez wizytujących środowiska członków grup roboczych (więcej informacji w dalszej części protokołu).

Ostatni cel szczegółowy Programu pn. „Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc” obejmuje w szczególności izolowanie sprawców od ofiar, udzielanie sprawcom przemocy informacji nt. programów korekcyjno-edukacyjnych, przeprowadzanie z nimi rozmów, jak również zapewnianie indywidualnej pomocy terapeutycznej. Z analizowanej dokumentacji wynika, że Zespół Interdyscyplinarny podejmuje w ww. obszarze takie działania, jak: składanie powiadomień do Prokuratury o możliwości popełnienia przestępstwa z użyciem przemocy wobec najbliższych (w 2016 r. było ich 9, w tym jedno, o zastosowanie środków zapobiegawczych w postaci nakazu opuszczenia mieszkania i zakazu kontaktowania się). W każdym przypadku stwierdzenia czy podejrzenia występowania w rodzinach problemu alkoholowego podejmowane są działania w kierunku zdiagnozowania problemu (składane są wnioski do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemu Alkoholowego, która w części przypadków występuje do sądu o zastosowanie przymusowego leczenia), osoby są kierowane do funkcjonującego na terenie Gminy Punktu Konsultacyjnego. Osoby podejrzewane o stosowanie przemocy są kierowane do programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizowanego przez Powiatowe Centrum Pomocy

w Rodzinie w Słubicach. W 2017 r. w dzięki zawartemu z Centrum porozumieniu, program korekcyjny będzie realizowany na terenie Rzepina, we współpracy z OPS.

Ustalono, że w toku realizacji były wszystkie zadania zaplanowane w celach szczegółowych Programu. Wszystkie te działania zawierają się w ustawowych zadaniach w przedmiotowym zakresie.

[Dowód – akta kontroli str. 25-58]

Nie stwierdzono uchybień w realizacji zadania.

2. Infrastruktura pomocy kierowanej do osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

W toku czynności kontrolnych ustalono, że osobom dotkniętym przemocą w rodzinie oraz innymi problemami zapewniano dostęp do poradnictwa specjalistycznego: prawnego, psychologicznego, w sprawach uzależnień, socjalnego. W analizowanej dokumentacji indywidualnej klientów realizacji procedury „Niebieskie Karty” (plany pomocy, adnotacje), w protokołach posiedzeń grup roboczych, oraz protokołach zakończenia procedury znajdują się informacje nt. proponowania klientom pomocy specjalistycznej: psychologicznej, psychoterapeutycznej, dotyczącej problemu uzależnień, jak również informacje nt. skorzystania przez zainteresowanych z proponowanej oferty.

W Rzepinie funkcjonuje prowadzony przez Gminę Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i ich Rodzin. Punkt został zarejestrowany w Centralnej Aplikacji Statystycznej jako przeznaczony dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Usługi w zakresie poradnictwa i terapii pełni psycholog – specjalista terapii uzależnień, specjalista psychoterapii uzależnień, Przewodniczący GKRPA i członkowie Komisji. Ponadto spotkania odbywają dwie grupy Anonimowych Alkoholików. Przy Burmistrzu działa Pełnomocnik Burmistrza ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, członek Zespołu.

Z analizy sprawozdań specjalistów przyjmujących w Punkcie Konsultacyjnym wynika, że w 2016 r. psycholog – specjalista terapii uzależnień zrealizował 47 dyżurów. Udzielił on pomocy i wsparcia 39 osobom podczas ogółem 137 spotkań indywidualnych i grupowych, z czego miało miejsce 30 spotkań z osobami współuzależnionymi w zakresie udzielenia im pomocy i wsparcia, 17 spotkań z osobami stosującymi przemoc w celu zatrzymania przemocy, uświadomienia konsekwencji jej stosowania i możliwości podjęcia leczenia czy wzięciu udziału w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych, jak również

6 spotkań z osobami doświadczającymi przemocy w celu ich wsparcia w działaniach zmierzających do zatrzymania przemocy oraz zmiany postawy i zachowań prowadzących do eskalacji przemocy. Specjalista psychoterapii uzależnień w 2016 r. udzielił 31 osobom 53 porad, w tym: 22 spotkania motywacyjno-diagnostyczne z osobami uzależnionymi od alkoholu oraz 8 z członkami rodzin osób uzależnionych m.in. w zakresie zapobiegania przemocy w rodzinie. Porad prawnych udziela prawnik zatrudniony w OPS na umowę – zlecenie, jak również chętni mogą skorzystać z nieodpłatnego poradnictwa prawnego w Miejskim Ośrodku Kultury w Rzepinie.

Działalność Punktu Konsultacyjnego jest kontynuowana w 2017 r. Klienci byli ponadto informowani o ofercie poradnictwa specjalistycznego świadczonego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słubicach w zakresie poradnictwa psychologicznego oraz oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc.

W okresie objętym kontrolą, zgodnie z oświadczeniem Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzepinie, nie kierowano klientów do OIK ani ośrodków wsparcia w związku z problemem przemocy w rodzinie. Z analizowanej dokumentacji klientów wynika, że grupy robocze nie zdiagnozowały potrzeb w tym zakresie, jak również nie sygnalizowały ich osoby dotknięte przemocą w rodzinie; w jednym przypadku to osoba podejrzewana o stosowanie przemocy otrzymała nakaz opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z osobą pokrzywdzoną. Kierownik jednostki zapewnił, że w razie zaistnienia potrzeby skierowania osoby tego wymagającej do placówki całodobowego pobytu, otrzyma ona niezbędną pomoc; kontrolującym został przedłożony wykaz z danymi teleadresowymi tych placówek.

[Dowód – akta kontroli str.59-84]

Nie stwierdzono uchybień w realizacji zadania.

3. Zespół interdyscyplinarny.

W dniu 28 marca 2011 r. Rada Miejska w Rzepinie przyjęła Uchwałę Nr VI/51/11 w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania w gminie Rzepin. Zespół interdyscyplinarny został powołany Zarządzeniem Nr 69/2011 Burmistrza Rzepina z dnia 15 listopada 2011 r. w sprawie powołania Zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Rzepinie. W Zarządzeniu powołano imienny, 9- osobowy Zespół, w skład którego weszli przedstawiciele wszystkich uprawnionych

do tego instytucji: Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzepinie, Komisariatu Policji w Rzepinie, Sądu Rejonowego w Słubicach, placówek oświatowych, NZOZ „Szpital Powiatowy w Słubicach, Parafialnego Zespołu Caritas. W skład Zespołu powołano także Pełnomocnika Burmistrza ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (członka Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych). Zarządzeniem Nr 1/2012 Burmistrza Rzepina z dnia 9 stycznia 2012 r. w sprawie zmiany składu Zespołu uzupełniono jego skład o 2 przedstawicieli OPS, jak również dokonano zmiany przedstawiciela Sądu Rejonowego w Słubicach.

W dokumentacji stwierdzono obecność „Porozumień o współpracy w Zespole Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” zawartych pomiędzy Burmistrzem Rzepina a instytucjami delegującymi członków do zespołu. W dniu kontroli 15 marca 2017 r. w dokumentacji brak było podpisanego porozumienia z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Brakujące Porozumienie zostało niezwłocznie zawarte 16 marca 2017 r.) i przedłożone kontrolującym w kolejnym dniu kontroli – 30 marca 2017 r.

W dokumentacji stwierdzono obecność podpisanych oświadczeń zobowiązujących członków Zespołu do zachowania poufności uzyskanych danych.

Celem zbadania terminowości posiedzeń Zespołu i frekwencji jego członków, ocenie poddano protokoły posiedzeń i listy obecności.

Na podstawie ich analizy stwierdzono, że w okresie objętym kontrolą odbyły się 4 spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego, wszystkie w 2016 r., w terminach: 11 marca, 10 czerwca, 14 września oraz 9 grudnia. W toku kontroli ustalono, że Przewodnicząca Zespołu zaplanowane na marzec 2017 r. posiedzenie przeniosła na początek kwietnia z powodu trudności w ustaleniu z członkami optymalnego dla wszystkich terminu spotkania w marcu, połączonego ze szkoleniem dla członków Zespołu.

Częstotliwość organizacji posiedzeń Zespołu w 2016 r. była zatem zgodna z art. 9a pkt. 7 cyt. wyżej ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, natomiast stwierdzono ok. 3 – tygodniowe przekroczenie terminu określonego w ww. cyt. przepisie w 2017 r.

Na podstawie list obecności ustalono, że we wszystkich posiedzeniach w analizowanym okresie wzięło udział od 80% do 90% członków. We wszystkich posiedzeniach brali udział przedstawiciele OPS, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji,

Oświaty, organizacji pozarządowej; przedstawiciele Sądu Rejonowego w Słubicach i NZOZ uczestniczyli w 70% posiedzeń.

Celem dokonania oceny działań Zespołu analizie poddano protokoły z posiedzeń oraz zaświadczenia o udziale w szkoleniach członków Zespołu.

Wynika z nich, że działalność Zespołu obejmowała realizację procedury „Niebieskie Karty” (szerzej na ten temat w dalszej części protokołu), analizę i planowanie działań lokalnych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, omawianie spraw wynikłych pomiędzy posiedzeniami Zespołu, podnoszenie kompetencji członków Zespołu. Podczas posiedzeń w marcu i we wrześniu 2016 r. odbyły się szkolenia dot. zabezpieczenia dobra małoletnich dzieci i procedury odebrania dziecka z rodziny poprowadzone przez prokuratora.

[Dowód: akta kontroli str. 85-144]

Zadanie realizowane z istotnymi uchybieniami w zakresie terminowości organizacji posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego.

4. Realizowanie procedury „Niebieskie Karty”.

Na terenie Gminy Rzepin jest realizowana procedura „Niebieskie Karty”. Z wykazu Kart wynika, że w 2016 r. sporządzono 29 „Niebieskich Kart-A”, a w 2017r. do dnia kontroli zarejestrowano 8 formularzy. Przeanalizowano 19 % dokumentacji dot. problemu przemocy w rodzinie w 2016 i 2017 r., tj.: 7 losowo wybranych z rejestru akt osobowych rodzin (co piątą), w których zaistniał problem przemocy. Podejmowanie procedury w badanej dokumentacji w każdym badanym przypadku odbywało się z zachowaniem terminowości określonej w §7 ust.1 oraz § 8 ust.1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty”. Każdy analizowany formularz był datowany i potwierdzany przez przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego w wyznaczonym na formularzu „Niebieskiej Karty – A” miejscu. Ustalono również, że wszystkie otrzymane formularze „Niebieska Karta - A” przekazywane były członkom Zespołu. W celu zachowania poufności wszelkich informacji i danych przyjęto zasadę przekazywania formularza „Niebieskie Karty - A” bezpośrednio do przewodniczącego Zespołu. Zgodnie z procedurą „Niebieskie Karty”, Zespół wypełnia

na posiedzeniach także formularze „NK – C” (obecne w 100% badanej dokumentacji) i „NK- D” (obecne w 70% badanej dokumentacji).

Na posiedzenia grup roboczych zapraszane są osoby, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie oraz osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie. Z analizy badanego materiału (wezwania i zaproszenia na spotkania) wynika, że spotkania odbywały się w lokalu Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzepinie w odstępach jednodniowych (w jednym dniu spotykano się z domniemanym sprawcą przemocy, natomiast w drugim dniu z przypuszczalną ofiarą przemocy). Każdorazowo spotkania z tymi osobami organizowane były w innym czasie.

W celu rozwiązywania problemów związanych z występowaniem przemocy w rodzinie dla tych rodzin Zespół tworzył grupy robocze. Analiza materiału (100% zawartości teczek klientów pobranych w sposób wskazany wyżej), tj. wnioski o powołanie grupy roboczej, protokoły posiedzeń grupy roboczej, notatki służbowe z wizyt monitorujących, korespondencji wymiennej z instytucjami zaangażowanymi w pomoc rodzinie i inne – rozwinięcie w dalszej części protokołu) wykazuje, że do pracy z rodzinami, w których realizowana była procedura „Niebieskie Karty”, wchodził przedstawiciel instytucji zgodnie z rozpoznaniem problemem rodziny. W każdym przypadku wyznaczani byli pracownik socjalny, policjant i przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego, w rodzinach gdzie są dzieci, w skład grupy roboczej wchodził pedagog, natomiast w rodzinach z problemem alkoholowym – przewodniczący gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Na podstawie powyższego należy stwierdzić, że działania na rzecz rodzin przeżywających kryzys związany z doświadczaniem przemocy w rodzinie prowadzone były w oparciu o ustalony optymalny skład przedstawicieli podmiotów określonych w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Wszystkie badane akta rodzin zawierały m.in. notatki służbowe zawierające opis sytuacji rodziny, przebiegu dotychczasowych działań i udzielonej pomocy, notatki służbowe z wizytacji przeprowadzonych w środowisku, protokoły z przesłuchań świadków w sprawie „Niebieskiej Karty”, notatki urzędowe policjantów z przeprowadzonych działań monitorujących w rodzinie (z domniemaną ofiarą i sprawcą). W indywidualnych przypadkach akta rodziny zawierały także takie dokumenty jak: wniosek do prokuratury, do sądu korespondencję z gminną komisją rozwiązywania problemów alkoholowych, imienne zaproszenia na spotkania z psychologiem i specjalistą psychoterapii ds. uzależnień,

oświadczenia zainteresowanych m.in. o dobrowolnym uczestnictwie w terapii małżeńskiej, terapii leczenia uzależnienia od narkotyków. Grupy robocze przyjęły zasadę planowania pomocy dla rodziny formułując go w formularzu „plan pracy z rodziną, w której wszczęto procedurę NK”, określając tam planowane działania, dotychczasowe działania podjęte na rzecz rodziny.

Kluczowym elementem pracy grupy roboczej jest opracowanie z osobą doznającą przemocy, indywidualnego planu pomocy dla rodziny, który pomoże w zatrzymaniu przemocy i dokonaniu zmiany, dlatego niezbędnymi etapami konstruowania takiego planu powinny być: diagnoza sytuacji rodziny dotkniętej przemocą, określenie, wspólnie z osobą doznającą przemocy, jej potrzeb i celów oraz możliwych sposobów i wskaźników ich realizacji. Konieczne jest zatem dokumentowanie wszelkich działań podejmowanych w rodzinie i sporządzanie planu pomocy, którego konstrukcja zawierać będzie diagnozę indywidualnych potrzeb każdego członka rodziny, zawarte zostaną w nim informacje o zasobach materialnych, niematerialnych rodziny, w celu przezwyciężenia jej trudnej sytuacji życiowej, określone zostaną cele pracy oraz sposób współdziałania między rodziną dotkniętą przemocą domową, a Zespołem/grupą roboczą. Szczegóły dot. planowania pomocy wobec rodzin, wobec których istnieje podejrzenie, że istnieje przemoc domowa zostały przedstawione w opracowanym przez Wydział Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego Raporcie (publikacja z dnia 30.08.2016r.).

Z kontrolowanej dokumentacji wynika, że wszystkim rodzinom, u których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” udzielano pomocy. Pomoc polegała między innymi na: zgłoszeniu do gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, do prokuratury, przygotowywaniu wniosków do sądu, cyklicznych rozmowach wspierających, motywujących i dyscyplinujących pracownika socjalnego, spotkaniach z psychoterapeutą, psychologiem, terapeutą leczenia uzależnień, zmotywowaniu do udziału w terapii małżeńskiej, monitorowaniu środowiska rodzinnego, współpracy pedagoga, pomocy finansowej. W wyniku podejmowanych działań przez grupy robocze na rzecz osób objętych procedurą „Niebieskie Karty” następuje rozpoznawanie indywidualnych uwarunkowań rodzin, wzrasta poziom ich stabilizacji (w dokumentacji notatki z wizyt w środowisku, protokoły). Rodziny w dalszym ciągu są monitorowane. Członkowie grup roboczych nie zakończyli pracy w tym zakresie, trwa kontynuacja działań.

W toku kontroli przeanalizowano losowo wybraną z rejestru „Niebieskich Kart” (co drugą) dokumentację 5 rodzin w odniesieniu, do których zakończono realizację procedury „Niebieskie Karty.” Każdą z tych procedur kończył dokument – Protokół z zakończenia procedury „Niebieskie Karty” zawierający: datę rozpoczęcia i zakończenia procedury, podmiot zakładający „Niebieską Kartę-A”, dane osób, których dotyczyła, zwięzły opis podjętych działań oraz datę podjęcia decyzji i podstawę prawną zakończenia procedury. Wszystkie protokoły zostały podpisane przez Przewodniczącego Zespołu.

Czas trwania procedur w badanych sprawach wynosił od 3 do 12 miesięcy. W 3 przypadkach jako podstawę prawną ich zamknięcia wskazano §18 pkt 1 ust.2 rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskie Karty”, tzn. rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowania działań.

W 2 sprawach zakończonych na podstawie, ww. przepisu, rozpoznano konflikt w rodzinie na tle nadużywania przez członka rodziny alkoholu (w tym w jednym przypadku inicjatywę dot. założenia Niebieskiej Karty wykazał skonfliktowany z osobą podejrzaną, nie zamieszkujący wspólnie inny członek rodziny), zaś w 1 przypadku – środków odurzających. Pod jego wpływem osoby te prezentowały zachowania uciążliwe dla pozostałych członków rodziny, głównie agresję słowną, awanturowanie się, zaniebywanie obowiązków, czasem niszczenie mienia. W toku rozpoznawania ww. przypadków grupy robocze ustalały, że członkowie rodzin przede wszystkim oczekiwali pomocy w rozwiązaniu problemu alkoholowego. Działania grup roboczych koncentrowały się w tych przypadkach na kierowaniu osób podejrzewanych o stosowanie przemocy do instytucji zajmujących się diagnozowaniem i terapią uzależnień (w dokumentacji stwierdzono kierowanie wniosków do GKRPA, Punktu Konsultacyjnego; w dwóch przypadku osoba podjęła leczenie odwykowe, w 1 – sprawa sądowa o przymusowe leczenie była w toku). Jednocześnie środowiska były regularnie monitorowane przez pracownika socjalnego i policjanta, w dokumentacji odnotowywano brak kolejnych incydentów i potwierdzenia członków rodzin o istotnej zmianie zachowania osoby (w jednym przypadku małżonkowie podjęli terapię małżeńską). Osobom, co do których podejrzewano, że są ofiarami przemocy proponowano poradnictwo, wsparcie psychologiczne i psychoterapeutyczne dla osób współzależnionych w Punkcie Konsultacyjnym, zostały one poinformowane o możliwości skorzystania ze świadczeń z pomocy społecznej.

W 2 pozostałych przypadkach podstawą do zamknięcia procedury był §18 pkt 1 ust. 1 rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskie Karty”, tzn. ustanie przemocy w rodzinie

i uzasadnione przypuszczenie o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.

W obydwu sprawach powodem wszczęcia procedur były akty przemocy (głównie psychicznej) dokonywane pod wpływem alkoholu. W jednym przypadku sprawca został zatrzymany przez Policję, złożono zawiadomienie do Prokuratury, która wobec sprawcy zastosowała środki zapobiegawcze w postaci zakazu zbliżania się oraz nakazu opuszczeniu mieszkania, sprawca został skazany prawomocnym wyrokiem w zawieszeniu. Jednocześnie prowadzono wobec niego działania w kierunku podjęcia terapii przeciwalkoholowej ambulatoryjnej, złożono wnioski do GKRPA, która uruchomiła procedurę skierowania na leczenie odwykowe. Sprawcy zaproponowano także udział w programie korekcyjno – edukacyjnym. Z powodu nie wywiązania się z postanowień sądu, sprawca został osadzony w zakładzie karnym. Sytuacja rodziny była regularnie monitorowana. Punkty planu pomocy zostały zrealizowane. Osobie doznającej przemocy zaproponowano pomoc psychologiczną oraz terapię współzależności (nie skorzystała), klientka oświadczyła, że nie oczekuje już pomocy Policji ani OPS. W drugim przypadku również złożono doniesienie do prokuratury (postępowanie umorzono), doprowadzono do podjęcia przez sprawcę leczenia (stacjonarna detoksykacja), osoba dotknięta przemocą wystąpiła o alimenty (uzyskała), z mężem jest w separacji, podjęła pracę. Sytuacja w rodzinie była systematycznie monitorowana przez pracownika socjalnego i Policjanta. Odnotowano, że relacje poprawiły się, sprawca stara się unikać alkoholu, pod którego wpływem wywołuje awantury.

[Dowód: akta kontroli str. 145-498]

Zadanie realizowane z uchybieniami pod względem sposobu dokumentowania działań na rzecz każdego członka rodziny dotkniętych przemocą domową.

Konieczna modyfikacja planów pomocy zgodnie z opublikowanym przez Wydział Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego Raportem z przedmiotowej problematyki.

5. Warunki realizacji zadania przez OPS.

W dniu kontroli Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzepinie zatrudniał 5 pracowników socjalnych (5 pełnych etatów), co w przeliczeniu na liczbę mieszkańców w Gminie daje średnio 1993 osoby. Ośrodek spełnia wymogi zatrudnienia pracowników socjalnych, określonych w art. 110 ust.11 i ust.12 ust. ustawy o pomocy społecznej,

który stanowi:, że „ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności Gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących; ośrodek pomocy społecznej zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych”.

Każdy z pracowników socjalnych zajmował się także rodzinami, w których istnieje przemoc domowa. Według stanu na dzień kontroli na terenie Gminy było 7 czynnych środowisk, w których występuje problem przemocy domowej, średnio 2 środowiska na pracownika socjalnego.

Podczas czynności kontrolnych sprawdzano dokumentację dotyczącą szkoleń kadry. Kontrolującym przedstawiono zaświadczenia ukończonych szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Z nich wynikało, że wszyscy pracownicy socjalni uzupełniają kompetencje zawodowe z powyższego zakresu. Czworo pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzepinie uczestniczyło w szkoleniu nt. „Obowiązku zawiadamiania organów ścigania o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia przestępstwa przeciwko rodzinie z użyciem przemocy” (2014r.). Pozostali pracownicy uczestniczyli w szkoleniach o takiej tematyce jak: zabezpieczanie dobra małoletnich dzieci; (2016); procedury opuszczania przez sprawcę lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym (2013); praktycznych aspektów związanych z funkcjonowaniem Gminnej Komisji Rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego (2016r.). Cytowane wyżej tematy szkoleń wskazują na adekwatność treści zagadnień do zgłębiania i poszerzania wiedzy kadry merytorycznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Uchwałami Rady Gminy w 2016 i 2017 r. przekazywano zaplanowane w budżecie środki finansowe w wysokości 5.000 zł. z przeznaczeniem na bieżącą działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.

[Dowód: akta kontroli str. 499-538]

Nie stwierdzono uchybień w realizacji zadania.

WNIOSKI:

Poddając ocenie sposób realizacji kontrolowanych zadań nie stwierdzono uchybień pod względem:

1. Opracowania i realizacji Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
2. Realizacji działań interwencyjnych, poradnictwa adresowanego do osób zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie;
3. Zachowania zasady poufności wszelkich informacji i danych osób dotkniętych przemocą domową i osób stosujących przemoc;
4. Składu Zespołu Interdyscyplinarnego;
5. Terminowości przekazania formularza „Niebieska Karta -A” do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego oraz członków Zespołu;
6. Organizacji spotkań Zespołu z osobami, co do których istnieje podejrzenie, że doświadczają przemocy w rodzinie oraz z osobami podejrzewanymi o stosowanie przemocy;
7. Interdyscyplinarnego planowania działań i udzielania pomocy przez Zespół na rzecz każdego członka rodziny dotkniętej przemocą domową.
Istnieje konieczność modyfikacji planów pomocy zgodnie z opublikowanym przez Wydział Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego Raportem z przedmiotowej problematyki;
8. Zamykania procedury „Niebieskie Karty”
9. Warunków realizacji zadania.

Poddając ocenie sposób realizacji kontrolowanych zadań stwierdzono istotne uchybienie w zakresie terminowości organizacji posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego oraz uchybienie w zakresie sposobu dokumentowania działań na rzecz każdego członka rodziny dotkniętego przemocą.

Odpowiedzialność za stwierdzone uchybienia w zakresie pracy Zespołu Interdyscyplinarnego ponosi Przewodniczący Zespołu.

Na tym kontrolę zakończono.

Dokonano wpisu do książki kontroli.

Pouczenie

Na podstawie § 18 ust.1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 czerwca 2011r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 126, poz. 718) Kierownik jednostki może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyny odmowy. Odmowa podpisania protokołu przez Kierownika jednostki nie stanowi przeszkody do podpisania protokołu przez zespół inspektorów i sporządzenia zaleceń pokontrolnych.

Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli. W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego wobec zastrzeżeń.

Pisemne zastrzeżenia do ustaleń zawartych w protokole kontroli są poddawane analizie przez kontrolujący daną jednostkę zespół inspektorów. Zespół inspektorów przeprowadza dodatkowe czynności kontrolne, jeżeli z analizy zastrzeżeń wynika potrzeba ich podjęcia. Z przeprowadzonych dodatkowych czynności kontrolnych sporządza się protokół. Jeżeli zespół inspektorów stwierdzi zasadność zastrzeżeń, dokonuje zmian w protokole kontroli. W razie nieuwzględniania zastrzeżeń, w całości lub części, zespół inspektorów zajmuje stanowisko na piśmie i przekazuje je do akceptacji Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego. Stanowisko w sprawie zgłoszonych zastrzeżeń przekazuje się kierownikowi jednostki podlegającej kontroli.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w trzech jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden otrzymuje:

1. Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzepinie;
2. Burmistrz Rzepina;
3. WPS LUW a/a

Kontrolujący:

Inspektor Wojewódzki
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej

Anna Obiegło

Inspektor
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej

Wiesława Mikołajczyk

Kierownik:

Kierownik Ośrodka
Pomocy Społecznej

Sławomir Karatysz

Gorzów Wlkp., dnia 2 maja 2017 r.

Rzepin, dnia 16 maja 2017 r.